

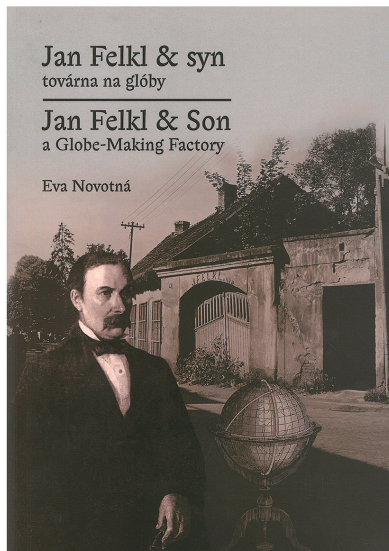
NOVOTNÁ, Eva. Jan Felkl & syn, továrna na glóby = Jan Felkl & Son, a globe-making factory. Překlad Lucie Lukavská. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Geografická sekce, 2017. 183 stran. ISBN 978-80-7444-053-3.

Téma Felklovy továrny na glóby je velmi zajímavé pro historii kartografie, geografie, astronomie i vývoj učebních pomůcek v 19. a 20. století v českých zemích a celé rakousko-uherské monarchii. Felklova dílna byla velkým fenoménem u nás a prosadila se svými výrobky (glóby a demonstračními pomůckami) po celé Evropě během jednoho století své existence. Dnes jsou Felklovy glóby a výukové pomůcky uloženy v mnoha sbírkách po celém světě a jsou předmětem zájmu sběratelů. O tom svědčí i to, že se objevují v nabídkách renomovaných aukčních síní s příslušně vysokým odborným a finančním oceněním.

Úkolu připravit publikaci o Felklově továrně se ujala PhDr. Mgr. Eva Novotná, ředitelka Mapové sbírky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Odborná, publikační a vědecká činnost Evy Novotné ji řadí k nejlepším znalcům map a glóbů u nás a předurčuje ke kvalitnímu zpracování daného tématu.

Glóbum a nejznámější české firmě toho oboru se dlouhodobě věnoval významný český glóbobograf doc. RNDr. Ludvík Mucha, CSc., který publikoval několik desítek článků na toto téma. Souborná a obsáhlá vědecká publikace však odborné veřejnosti chyběla. Tuto mezeru vyplnila svým vydaným dílem Eva Novotná. Autorka využila 200. výročí narození a 130. výročí úmrtí zakladatele pražské a rožtocké dílny na výrobu glóbů Jana Felkla k přípravě této knihy.

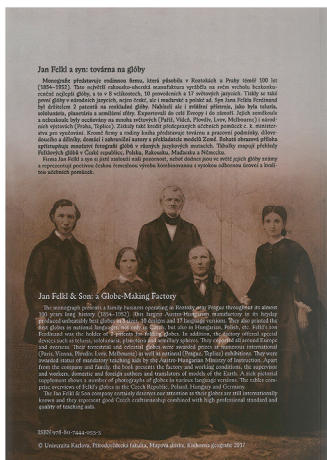
Úvodní část publikace popisuje historii dílny a jejího zakladatele Jana Felkla. Po hlavním představiteli vedli firmu postupně synové Zikmund a Ferdinand Felklové a další následovníci. Část obsahuje nové informace o rodině Jana Felkla a mapuje celou historii dílny v letech 1854–1952. Další text popisuje významné odborníky, kteří se podíleli na rozvoji firmy, jako autory glóbů, vedoucí pracovníky a přední dělníky. V další kapitole knihy je podrobně popsán sortiment dílny, kromě nejznámějších glóbů (zemské a hvězdné) také demonstrační pomůcky jako jsou teluria, planetária, lunária a armilární sféry. Glóby a další výukové předměty se staly oficiálním školním vybavením rakousko-uherského ministerstva pro vyučování. Vše je dokumentováno bohatým archivním materiálem s návody k učebním pomůckám. Kromě výrobků dílny jsou zaznamenána i technologická zařízení ke zhotovení glóbů, která se dochovala v muzejních sbírkách. Kniha zachycuje jak úspěchy dílny na domácích i zahraničních trzích a výstavách, tak i postupný úpadek způsobený rozpadem monarchie a ztrátou trhů.

Podstatnou část knihy zaujímá katalog glóbů a dalších pomůcek. Obsahuje hlavní údaje, zhodnocení předmětu s popisem a fotografickou dokumentaci. Zde je kompletně popsána Felklova produkce uložená v Mapové sbírce Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. K doplnění obsahuje tato část i několik zástupců glóbů z evropských sbírek s cizojazyčnými mutacemi. Jak známo, Felklovy glóby byly vydávány – kromě nejčastějších verzí v češtině a němčině – také v dalších 15 jazykových mutacích.

V poslední části je dosud nejkompletněji zpracovaný genealogický strom Felklovy rodiny a velmi cenný soupis známých glóbů a výukových pomůcek v českých zemích i nejbližším zahraničí, Polsku, Maďarsku, Rakousku a Německu.

Autorce se podařilo zmapovat neznámá místa v historii firmy především v době, kdy byl podnik řízen syny Jana Felkla a dalšími nástupci. Lze konstatovat, že se podařilo zachytit celou produkci glóbů a učebních pomůcek pražské a rožtocké firmy Felkl. Navíc byly v brožurách firmy objeveny a v knize zveřejněny dosud neznámé demonstrační pomůcky jako sololunarium a hemerarion. Jsou popsány i nové konstrukce glóbů zapsané patentovým úřadem. Kromě toho autorka prostudovala velké množství látky v muzeích a archívech. Rozsáhlá bibliografie svědčí o pilné práci při shromažďování pramenného materiálu pro tuto publikaci. Jde o úspěšný pokus zaznamenat bibliografii v co nejširším rozsahu.

Komplexnost autorčiny badatelské práce spočívá v tom, že publikaci doplnila o stejnojmennou výstavu v prostorách Přírodovědecké fakulty UK. Výstava prezentuje 27 exponátů z Mapové sbírky UK, která patří k nejlepším v České republice i díky péči Evy Novotné. Sbírká glóbů a výukových předmětů UK představuje bohatý studijní materiál k historii Felklovy továrny.

Velkou předností publikace je její pojetí, grafické ztvárnění, přehledné členění a dvojjazyčné česko-anglické zpracování. Jako drobný nedostatek knihy se jeví ne vždy kvalitní fotografické přílohy, některé nejsou úplně čitelné. Vliv na to však může mít i stav dokumentovaného předmětu, kartografický obraz glóbu nebo předloha archivního charakteru.

Bohatě vypravená monografie Jan Felkl & syn, továrna na glóby, je výtečnou publikací zachycující

kompletní historii renomované české firmy a její produkci. Vydaná kniha má všechny předpoklady, aby se stala přínosným dílem pro badatele v oboru glóbografie a byla prakticky využita historiky, muzejníky i milovníky starých glóbů.

Ing. Antonín Švejda

ŠVEJDA, Antonín. NOVOTNÁ, Eva. *Jan Felkl & syn, továrna na glóby = Jan Felkl & Son, a globe-making factory*. Překlad Lucie Lukavská. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Geografická sekce, 2017. 183 stran. ISBN 978-80-7444-053-3. *Knihovna: knihovnická revue* 2018, 29(1), 85–86. ISSN 1801-3252.

KUČEROVÁ, Helena. Organizace znalostí: klíčová témata. První vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. 269 stran. ISBN 978-80-246-3587-3.

Monografie Heleny Kučerové nazvaná *Organizace znalostí: klíčová témata* se zabývá základními otázkami aktuálního, širokého tématu organizace znalostí a vytváření systémů organizace znalostí (*knowledge organization, knowledge organization systems*). Autorka se dané problematice věnuje již řadu let a recenzovanou knihu lze tudíž považovat za určité shrnutí jejího bádání o jevech, jež byly doposud jako dílčí témata předmětem několika článkových publikací¹. Cílem autorky bylo přispět k formování nově se ustavující disciplíny organizace znalostí, a to především budováním znalostní báze této disciplíny a aktualizací české terminologie. Kniha je výstupem výzkumu podpořeného projektem NAKI v letech 2013–2015 (NAKI DFP01OVV013 „Znalostní báze pro obor organizace informací a znalostí“).

Text knihy je zpracován s využitím bohatých zdrojů novodobé odborné literatury i historických odkazů, což odpovídá záměru autorky jasně demonstrovat, že obor organizace znalostí nevznikl na pustém místě, ale naopak vstřebává výsledky a zkušenosti disciplín, jejichž kořeny sahají o mnoho století (dokonce až o několik tisíciletí!) zpět.

První kapitola (Organizace znalostí – staré téma v novém kontextu) vymezuje obor organizace znalostí a jeho pojmovou a terminologickou základnu. Shrnuje informace o oborech, které se etablovaly již v historii (podkapitola Historičtí předchůdci organizace znalostí – encyklopedistika, klasifikace věd a vědecké klasifikace, techniky duševní práce,

¹ BRATKOVÁ, Eva a Helena KUČEROVÁ. K otázkám metadatového popisu systémů organizace znalostí. *Knihovna: knihovnická revue* [online], 2015, **26**(1), 5–36 [cit. 2018-04-19]. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <http://knihovnarevue.nkp.cz/aktualni-cislo/recenzovane-prispevky/k-otazkam-metadatoveho-popisu-systemu-organizace-znalosti>;

BRATKOVÁ, Eva a Helena KUČEROVÁ. Systémy organizace znalostí a jejich typologie. *Knihovna: knihovnická revue* [online], 2014, **25**(2), 5–29 [cit. 2018-04-19]. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <http://knihovna.nkp.cz/knihovna142/142005.htm>;

KUČEROVÁ, Helena. Co analyzujeme při obsahové analýze dokumentů? K pojmu *aboutness* v organizaci znalostí. *Knihovna* [online]. 2014, **25**(1), 36–54 [cit. 2018-04-19]. Dostupné z: <http://knihovna.nkp.cz/knihovna141/141036.htm>. ISSN 1801-3252;

KUČEROVÁ, Helena. Zpráva z mezinárodního semináře Classification & visualization: Interfaces to knowledge. *Ikaros* [online]. 2014, **18**(1) [cit. 2018-04-19].

